

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศชาตินั้นควรพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือเป็นคนดีมีคุณธรรมกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะคนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาชาติ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป้าหมายที่สำคัญคือ พัฒนาคนให้มีความสุข มีศีลธรรม มีการศึกษา มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม มีระเบียบวินัยเห็นคุณค่าศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 1) ซึ่งการให้การศึกษาคควรเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย เด็กปฐมวัยจึงควรได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ความเข้าใจสังคมมนุษย์ขั้นพื้นฐาน ได้ฝึกทักษะ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ให้เป็นผู้ที่รู้บทบาทหน้าที่ต่อตนเองและต่อสังคม เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน และพร้อมจะเติบโตเพื่อเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อบ้านเมืองในอนาคต (ทิพจุกา สุภิมารส. 2548 : 15)

การจัดการศึกษาปฐมวัยจะต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี ให้มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้ และสร้างรากฐานชีวิตให้พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (กรมวิชาการ. 2546 : 3) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 18 ได้ระบุให้มีการจัดการศึกษาปฐมวัยและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผนวกกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดตั้งสถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในปี พ.ศ. 2542 พร้อมทั้งประกาศว่า “การศึกษาปฐมวัยคือ การสร้างคนสร้างชาติ” (สำนักงานคณะกรรมการงานวิจัยและพัฒนาอนุบาลศึกษา. 2543 : 2) การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นรากฐาน ที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมในทุกด้าน (นภเนตรธรรมบวร. 2549 : 81) จุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์ในด้านสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย คือให้เด็กรู้จักเข้าใจตนเองและบุคคลใกล้ชิด รู้จักบุคคลอื่นๆและเล็งเห็นความสำคัญของครอบครัว สังคม ชุมชน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สนใจและมีส่วนร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม ภูมิใจในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 3)

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2542 : 51- 61) พบว่าพฤติกรรมทางสังคมของคนในปัจจุบันเปลี่ยนไป คนขาดความรับผิดชอบ ขาดความเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ขาดการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีถ้าเด็กมีปัญหาทางด้านสังคมตั้งแต่ปฐมวัย เด็กจะไม่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนๆ และยังจะนำไปสู่ปัญหาในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นควรที่จะส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อป้องกันพฤติกรรม ที่อาจเป็นปัญหาสังคมได้ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมที่ดี และสามารถปรับตัวได้ในอนาคต แอนดริว และฟรอยด์ (Andrew and Freud. 1964 : 215) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยว่า เป็นวัยแห่งการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ประสบการณ์รอบตัว โดยประสบการณ์ที่เด็กได้รับใน 5 ปีแรก มีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะจะเป็นพื้นฐานบุคลิกภาพเมื่อเด็กโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางสังคมกับเด็กในช่วงปฐมวัยซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก ในการพัฒนาทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัยควรมุ่งให้เด็กคำนึงถึงผู้อื่น บลูม (Bloom. 1964 : 215) ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัยควรจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้การทำงานกันเป็นกลุ่ม ฝึกให้ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน รู้จักอยู่ร่วมกันโดยการยึดกฎระเบียบข้อบังคับของสังคมหรือหมุ่คณะ เป็นการอยู่ร่วมกันตามแบบระบอบประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และพร้อมที่จะเสนอความคิดเห็นของตนเองต่อหมุ่คณะ และเป็นได้ทั้งผู้นำและ ผู้ตามที่ดี (ทองคำ บุญประเสริฐจิตี. 2535: 120) สอดคล้องกับ สุรัสวดี ปุณณโชติ (2538 : 66) กล่าวว่าการศึกษาทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัยยังทำกันไม่มากนัก และมีพฤติกรรมทางสังคมอื่นๆ ที่น่าสนใจศึกษา ซึ่งงานวิจัยส่วนมากมักจะศึกษาในรูปการจัดกิจกรรม ได้แก่ นิทาน คนตรี การแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมการเคลื่อนไหว

กิตติยวดี บุญเชื้อ (2527 : 60) กล่าวว่า เด็ก 3 - 6 ขวบ ชอบฟังนิทานเป็นชีวิตจิตใจ ชอบคิด ชอบจินตนาการ ครูสามารถที่จะสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในจิตใจเด็กได้โดยเด็กไม่รู้ตัว เด็กจะได้เรียนรู้ต้นแบบโดยนิทาน เด็กจะรับรู้และเลือกพฤติกรรมมาใช้ภายหลัง ดังนั้น การนำนิทานที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมมาเล่าให้เด็กฟังจะเป็นการช่วยให้เด็กเห็นต้นแบบพฤติกรรม ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ต่อไป การเล่านิทานนั้น มีเทคนิคในการเล่านิทานเช่น การใช้รูปภาพ หุ่นต่างๆ การแสดงท่าทางประกอบ หรือแสดงบทบาทสมมติ เมื่อเด็กได้เข้าร่วมกิจกรรม เด็กจะไม่เบื่อหน่าย และมีความศรัทธาในการปฏิบัติตาม เป็นการช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมได้ดี (สุดาวดี ไยพิมล. 2533 : 64 - 65) การแสดงบทบาทสมมติช่วยเปิดโอกาสให้เด็กมีความกล้าแสดงออกถึงความคิด โดยการพูดและแสดงท่าทางเลียนแบบตัวละครในเรื่องตามความคิดความเข้าใจของตนเอง และสังเกตพฤติกรรมต่างๆเลียนแบบตัวละคร ดังเช่น วันเพ็ญ ปลูกพัฒน์ (2539 : 79) ได้ศึกษาผลการแสดงบทบาทสมมติแบบกึ่งชี้แนะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กที่ได้รับการแสดงบทบาท

สมมติ แบบกึ่งชี้แนะมีพฤติกรรมทางด้านสังคมสูงขึ้น และจากการศึกษาของ ดิกสันและคนอื่นๆ (Dixon and others. 1977 : 367) ได้ศึกษาผลการเล่านิทานโดยพบว่า ในการฟังนิทานนั้นถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครไปด้วย จะพัฒนาความคิดต่างๆ ได้ดี และควรเลียนแบบตัวละครที่ประสบความสำเร็จ นอกจากการแสดงบทบาทสมมติจากนิทานแล้ว ครูสามารถที่จะให้เด็กได้แสดงความรู้สึก และความเข้าใจในการฟังนิทาน โดยมีการตอบคำถามจากเรื่องที่ได้ฟัง การให้เด็กได้ตอบคำถามจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการฟัง การพูด และช่วยกระตุ้นสมองให้เด็กได้ใช้ความคิดพิจารณาพฤติกรรมที่ดีเพื่อนำไปปฏิบัติ ประยุทธ์ ประทุมทิพย์ (2539 : 93 – 94) กล่าวว่าคำถามจะเป็นตัวกระตุ้นความอยากรู้ของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนคิดเป็น มีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา คำถามที่ใช้จะต้องเป็นคำถามที่มีประสิทธิภาพ หากครูใช้คำถามที่มีประสิทธิภาพแล้วก็จะเกิดประโยชน์มากมายแก่เด็ก

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2542 : 40) กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ หรืออีคิวว่าเป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และพัฒนาอารมณ์ให้เป็นปกติสุขได้ไม่ว่าเหตุการณ์รอบข้างจะเป็นอย่างไร สามารถเพิ่มพูนได้จากการอบรมเลี้ยงดู การฝึกฝนทุกช่วงชีวิต คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่ดีจะไม่เข้าใจตนเอง ไม่เข้าใจคนอื่น ไม่ยอมรับความจริง มักจะเอาแต่ใจตนเอง ไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งในใจตนเองได้คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงแสดงออกได้โดยเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับคนอื่นได้ดี รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ สามารถสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่น ๆ ได้ดี และรักษาไว้ได้ยืนยาว เห็นใจเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นเป็นอย่างดี เมื่อเกิดปัญหาในชีวิตจะรู้จักจัดการกับปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ไม่จมอยู่กับความเศร้านานเกินไป ไม่ท้อแท้หรือท้อถอย ซึ่ง นันทิยา น้อยจันทร์ (2548 : 241) กล่าวว่า ครูจำเป็นต้องให้เด็กได้พูดถึงตนเอง กระตุ้นให้เด็กแสดงออก และนำผลงานของเด็กแสดงในชั้นเรียน เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียนและเห็นคุณค่าของตนเองนับเป็นการช่วยส่งเสริมด้านความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กภายในชั้นเรียน อูมาพร ตรังคสมบัติ (2544 : 16) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการใช้ชีวิต โดยมุ่งปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ ให้มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งทางอารมณ์ซึ่งจะช่วยยกระดับจิตใจให้มีความสุขอย่างที่ควรเป็น และสามารถจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้

ในปีการศึกษา 2550 สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ) ได้ประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาปฐมวัยด้านผู้เรียนพบว่า ในมาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตมีค่าเฉลี่ย 77.50 และจากการประเมินพัฒนาการด้านสังคมภายในโรงเรียนปีการศึกษา 2551 ระดับชั้นอนุบาล มีค่าเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคม 64.66 จากการที่ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในช่วงเปิดภาคเรียนของแต่ละปีการศึกษา พบว่าเด็กยังมีปัญหาในด้านการ

ปรับตัวเข้ากับเพื่อนคือ ไม่ยอมทำกิจกรรมหรือเล่นกับเพื่อน ไม่พูดคุย ทำให้การพัฒนาทักษะทางด้านสังคมเป็นไปได้ช้า ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคมที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้ที่จะทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันได้อย่างมีความสุข และยังมีการศึกษาด้านความฉลาดทางอารมณ์ในระดับปฐมวัยไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงสนใจการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถามและด้วยการแสดงบทบาทสมมติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถามและการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการแสดงบทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถามและด้วยการแสดงบทบาทสมมติ
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถามและด้วยการแสดงบทบาทสมมติ กับระดับความฉลาดทางอารมณ์ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร นักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลป่าโมก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ปีการศึกษา 2552 จำนวน 7 ห้องเรียน มีนักเรียน 163 คน ซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่และอาชีพผู้ปกครองคล้ายกัน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดป่าโมกข์ (นรสีหวิทยาการ) สังกัดเทศบาลตำบลป่าโมก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 25 คน เป็นห้องเรียนตามสภาพจริง (Intact group) สุ่มห้องเรียนกับการจัดกิจกรรม โดยจับสลาก กลุ่ม 1 จัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถาม กลุ่ม 2 จัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการแสดงบทบาทสมมติ ก่อนทดลอง 5 สัปดาห์ สังกัด

พฤติกรรมทางสังคมเด็กปฐมวัย และประเมินระดับความฉลาดทางอารมณ์ เป็นรายสัปดาห์จนครบทุกด้าน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ 2 วิธี คือ

3.1.1.1 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถาม

3.1.1.2 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการแสดงบทบาท

สมมติ

3.1.2 ระดับความฉลาดทางอารมณ์

3.1.2.1 ระดับต่ำ คะแนน 0 - 39

3.1.2.2 ระดับกลาง คะแนน 40 - 49

3.1.2.3 ระดับสูง คะแนน 50 - 100

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ได้แก่

3.2.1 การรู้จักแบ่งปัน

3.2.2 การทำงานร่วมกับผู้อื่น

3.2.3 รู้จักตนเอง ปฏิบัติตามความสามารถอย่างเหมาะสม

3.2.4 รู้จักมารยาทในการเข้าสังคม

3.2.5 รู้จักปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม

3.3 ตัวแปรควบคุม คือ

3.3.1 ช่วงเวลา 8.30 – 9.00 น. และ 9.00 – 9.30 น.

3.3.2 การจัดสภาพห้องเรียน ชั้นอนุบาล 1 สองห้องเรียน

4. เนื้อหา

4.1 เนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ นิทานประกอบภาพที่มีเนื้อหาส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมในแต่ละด้านดังนี้

4.1.1 ด้านการรู้จักแบ่งปัน เรื่องความดีของฮีราฟ นกแก้วผู้เสียสละ

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ มฐ.4/3 มีความเมตตากรุณาและช่วยเหลือแบ่งปัน

4.1.2 ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น เรื่องสวามี นกกระจอกรวมใจ

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ มฐ.3/2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

มฐ.8/1 เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4.1.3 ด้านรู้จักตนเอง ปฏิบัติตามความสามารถอย่างเหมาะสม เรื่องหมิ่นน้อยจอมขยัน สวนดอกไม้ในฝัน

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ มฐ.6/1 ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน
มฐ.8/1 เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4.1.4 ด้านรู้จักมารยาทในการเข้าสังคม เรื่องรถไฟน้อยหนึ่เที่ยว มดน้อยกับนกพิราบ

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ มฐ.6/3 ปฏิบัติตามข้อตกลง
มฐ.7/2 อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
มฐ.7/3 อนุรักษ์ความเป็นไทย

4.1.5 ด้านรู้จักปฏิบัติตามกฎ และระเบียบของสังคม เรื่องแมว 11 ตัวกับยักษ์สามครอบครัวแสนรัก

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ มฐ.6/3 ปฏิบัติตามข้อตกลง
มฐ.8/2 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของ

สังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.2 สารการเรียนรู้

4.2.1 การมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ความเสียสละการแบ่งปัน ให้อภัยและเห็นใจผู้อื่น

4.2.2 การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น

4.2.3 ความมุ่งมั่นในการทำงาน การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

4.2.4 มารยาทในการฟังการพูด มีกิริยาสุภาพเรียบร้อย

4.2.5 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องและโรงเรียนมีความเป็นประชาธิปไตย

4.3 ประสพการณ์สำคัญ

4.3.1 การฟังแล้วสนทนาซักถาม/ตอบคำถาม

4.3.2 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นผู้อื่น

4.3.3 สนทนาอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์จากนิทาน

4.3.4 การแสดงบทบาทสมมติ

5. ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถามและด้วยการแสดงบทบาทสมมติ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ - 25 มีนาคม พ.ศ.2553 ช่วงเวลา 8.30 – 9.00 น. และ 9.30 – 10.00 วันจันทร์ – พฤหัสบดี เวลา 5 สัปดาห์ คาบเรียนละ 30 นาที รวม 20 คาบ

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถาม และการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพด้วยการแสดงบทบาทสมมติ มีขั้นตอนการเล่นิทานประกอบภาพคือ ขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติการ ขั้นจัดกิจกรรมต่อเนื่องการเล่นิทาน (สันหพัฒน์ อรุณชารี. 2542: 31 - 35)

1. ขั้นจัดกิจกรรมต่อเนื่องการเล่นิทานแบ่งเป็น 2 วิธี คือ

1.1 การจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถาม ใช้คำถามระดับสูงได้แก่ ขั้นคำถามอธิบาย ขั้นคำถามเปรียบเทียบ ขั้นคำถามยกตัวอย่าง ขั้นคำถามวิเคราะห์ ขั้นคำถามสังเคราะห์ ขั้นคำถามประเมินค่า ผู้วิจัยเพิ่มขั้นสรุปอภิปรายความรู้ประเมินการเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2537 : 12 - 14)

1.2 การจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพด้วยการแสดงบทบาทสมมติ มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นนำเสนอสถานการณ์ ขั้นเลือกผู้แสดง ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ขั้นแสดงบทบาทสมมติ ขั้นอภิปรายความรู้สึก ขั้นสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ ขั้นประเมินผลการเรียนรู้ (ทิสนา แฉมณี. 2550 : 358 - 359)

2. ระดับความฉลาดทางอารมณ์ โดยการสังเกตและประเมินระดับความฉลาดทางอารมณ์เด็กปฐมวัย ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพ โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3 – 5 ปี แบ่งเป็น 3 ระดับได้แก่ (กรมสุขภาพจิต. 2546 : 4)

- 2.1 ระดับต่ำ คะแนน 0 – 39
- 2.2 ระดับกลาง คะแนน 40 – 49
- 2.3 ระดับสูง คะแนน 50 – 100

3. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 5 ข้อได้แก่ (ทิพจุฑา สุภิมารส. 2548 : 49 - 50)

- 3.1 รู้จักแบ่งปัน
- 3.2 การทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 3.3 รู้จักตนเอง ปฏิบัติตามความสามารถอย่างเหมาะสม
- 3.4 รู้จักมารยาทในการเข้าสังคม
- 3.5 รู้จักปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม

ผู้วิจัยนำหัวข้อพฤติกรรมที่ใช้วัดมาสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ใช้วัดพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลังการทดลอง ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 3 - 5 ปี ที่กำลังศึกษา
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดป่าโมกษ์ (นรสีหวิทยาการ) ปีการศึกษา 2552

2. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม
ทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านดังนี้

2.1 การรู้จักแบ่งปัน หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในการรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น
รู้จักเสียสละ รู้จักให้อภัยและเห็นใจผู้อื่น

2.2 การทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกโดยสามารถเล่น
และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2.3 รู้จักตนเอง ปฏิบัติตามความสามารถอย่างเหมาะสม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็ก
แสดงออกโดยมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

2.4 รู้จักมารยาทในการเข้าสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กมีมารยาทในการฟัง การ
พูด มีกิริยาสุภาพเรียบร้อย

2.5 รู้จักปฏิบัติตามกฎ และระเบียบของสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก
โดยปฏิบัติตามกฎของห้องและโรงเรียน มีความเป็นประชาธิปไตย

3. ระดับความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสังเกตแล้วประเมินระดับ
ความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งประเมินจากคุณลักษณะ 3 ด้านคือ

ด้านดี หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนในการควบคุมอารมณ์ความต้องการของตนเอง
รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้านเก่ง หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนในการรู้จักตนเอง สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา
และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น

ด้านสุข หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย
ความภาคภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต และความสงบทางใจ

เกณฑ์คะแนนในการแบ่งความฉลาดทางอารมณ์ดังนี้

เกณฑ์คะแนน 0 - 39 ระดับต่ำ

เกณฑ์คะแนน 40 - 49 ระดับกลาง

เกณฑ์คะแนน 50 - 100 ระดับสูง

4. การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
ประกอบภาพด้วยการตอบคำถาม และการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการแสดง
บทบาทสมมติ

4.1 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถาม มีขั้นตอนดังนี้
ขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติการ ขั้นกิจกรรมต่อเนื่องการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถาม
แบ่งเป็น ขั้นคำถามยกตัวอย่าง ขั้นคำถามอธิบาย ขั้นคำถามเปรียบเทียบ ขั้นคำถามวิเคราะห์
ขั้นคำถามสังเคราะห์ ขั้นคำถามประเมินค่า ขั้นสรุปอภิปรายความรู้ ประเมินการเรียนรู้

4.2 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการแสดงบทบาทสมมติ ขั้นตอน
ดังนี้ ขั้นเตรียม ปฏิบัติการ ขั้นกิจกรรมต่อเนื่องการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการแสดงบทบาท
สมมติ แบ่งเป็น ขั้นนำเสนอสถานการณ์ ขั้นเลือกผู้แสดง ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ขั้นแสดง ขั้น
อภิปรายความรู้ฝึก ขั้นสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ ขั้นประเมินผลการเรียนรู้

สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมต่างกัน หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบ
ภาพด้วยการตอบคำถามและด้วยการแสดงบทบาทสมมติ
2. เด็กปฐมวัยที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกันหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
ประกอบภาพด้วยการตอบคำถามและด้วยการแสดงบทบาทสมมติ มีพฤติกรรมทางสังคมต่างกัน
3. เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบคำถาม
และด้วยการแสดงบทบาทสมมติ กับระดับความฉลาดทางอารมณ์ ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคม
ของเด็กปฐมวัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม และส่งเสริมการพัฒนาความฉลาด
ทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเล่า
นิทานให้แก่เด็กปฐมวัย